

Warszawa, dnia 2 lutego 2018 r.

KMP.573.34.2017.KK

Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
z wizytacji Zakładu Opiekuńczo–Leczniczego
Ośrodka Rehabilitacyjno-Readaptacyjnego *Dom Ciepła* w Warszawie
(wyciąg)

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192), dalej OPCAT, oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 21-22 listopada 2017 r. Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur (dalej jako: KMPT, Mechanizm) przeprowadzili wizytację Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Ośrodka Rehabilitacyjno-Readaptacyjnego Dom Ciepła w Warszawie (dalej jako: ZOL, placówka, Zakład). W skład zespołu wizytującego wchodził: dr Justyna Józwiak (socjolog, politolog w zakresie resocjalizacji), Tomasz Górecki (psycholog, psychoterapeuta), Klaudia Kamińska oraz Wojciech Sadownik (prawnicy). W przeprowadzonych czynnościach uczestniczył również ekspert KMPT – dr n. med. Jerzy Foerster (specjalista chorób wewnętrznych, specjalista geriatry), którego opinia w niezbędnym zakresie została włączona do treści raportu.

Celem wizytacji przedstawicieli Mechanizmu było sprawdzenie na miejscu sposobu przestrzegania praw pacjentów przebywających w ZOL, poprzez dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem. Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji o funkcjonowaniu placówki i jej podstawowych problemach, udzielonej przez Antoniego Krausa – Przewodniczącego Towarzystwa Przyjaciół Domu Ciepła oraz Agnieszkę Suchodolską – pielęgniarkę koordynującą,
- dokonaniu oglądu pomieszczeń przeznaczonych dla pacjentów,

- przeprowadzeniu w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń rozmów z pacjentami i pracownikami Zakładu,
- przeprowadzeniu na osobności indywidualnych rozmów z wybranymi pacjentami,
- analizie wybranej dokumentacji, dostępnej na miejscu, m.in. historii chorób pacjentów oraz książki raportów pielęgniarских.

W czasie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele KMPT poinformowali dyrektora placówki oraz pielęgniarkę koordynującą o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień. Po zakończeniu wizytacji poddano analizie dokumentację i informacje pisemne, związane z funkcjonowaniem placówki.

Podczas wizytacji w przedmiocie zainteresowania KMPT każdorazowo pozostają zagadnienia związane z legalnością pobytu pacjentów w ZOL, ich traktowaniem, dyscyplinowaniem, prawem pacjentów do informacji, kontaktów ze światem zewnętrznym, ochrony zdrowia i usług opiekuńczych, terapeutycznych i kulturalno-oświatowych, prawem do praktyk religijnych, a także warunki bytowe i dostosowanie Zakładu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W raporcie wskazano jedynie obszary pozytywnie wyróżniające placówkę oraz takie, w których KMPT stwierdziło nieprawidłowości.

2. Ogólna charakterystyka placówki

Zakład Opiekuńczo-Lecznicy jest niepublicznym zakładem opieki zdrowotnej, prowadzonym przez Towarzystwo Przyjaciół Domu Ciepła. Placówka jest przeznaczona dla kobiet i mężczyzn i dysponuje 32 miejscami. Świadczenia realizowane były ze środków publicznych na podstawie umowy zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielenie świadczeń w zakładzie opiekuńczo-leczniczym. Wizytowany Zakład jest placówką, która przyjmuje pacjentów przewlekle chorych zakażonych wirusem HIV i HCV. W czasie wizytacji na 32 pacjentów 30 było zakażonych wirusem HIV. Natomiast w stosunku do dwóch pozostałych pacjentów nie obarczonych wirusem HIV rozpoznano tetraplegię.

3. Mocne strony i dobre praktyki

W placówce pacjenci mają zapewnioną bardzo dobrą opiekę psychologiczną i terapeutyczną.

Placówka zatrudnia trzech psychologów, przy czym dwóch prowadzi psychoterapię indywidualną, a jeden terapię uzależnień. Psychologowie wspierają pacjentów oraz ich

rodziny, jak również prowadzą terapię wglądową i pracują nad nałogowymi mechanizmami regulacji emocji. Ponadto, uczą także pacjentów dystansu wobec swoich problemów.

Psycholog terapeutka uzależnień udziela pacjentom Zakładu konsultacji indywidualnych, okresowo grupowych – w przypadku zebrania jednorodnej grupy. Oprócz planowanych konsultacji indywidualnych stosuje również oddziaływania interwencyjne w sytuacjach kryzysowych. W poważnych sytuacjach konfliktu zwołuje zebrania z dyrekcją i personelem. Praca psychologów prowadzona jest profesjonalnie, a ta forma opieki jest jedną z kluczowych w tym szczególnym Zakładzie.

Należy podkreślić, że dzięki działaniom psychologów pacjenci ZOL odkrywają w sobie nowe umiejętności, mocne strony. Przykładowo jeden z pacjentów podczas pobytu w placówce zaczął malować obrazy odnosząc przy tym duże sukcesy na wydarzeniach kulturalnych nie tylko krajowych, ale również zagranicznych.

4. Obszary wymagające poprawy

4.1 Prawo do informacji

W trakcie wszystkich wizytacji przedstawiciele KMPT każdorazowo zwracają uwagę, czy wizytowana placówka udostępnia informację o instytucjach stojących na straży praw człowieka. Możliwość kontaktu z taką instytucją przez osobę przebywającą w zakładzie opiekuńczo-leczniczym lub inną osobę, stanowi dodatkową gwarancję zabezpieczającą przed niewłaściwym traktowaniem.

W trakcie oglądu placówki zwrócono uwagę, że w ogólnodostępnym miejscu nie były wywieszane adresy instytucji (poza danymi teleadresowymi Rzecznika Praw Pacjenta), do których pacjenci lub ich rodziny mogliby zwrócić się w przypadku naruszenia ich praw (np. Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Rzecznika Praw Obywatelskich z numerem bezpłatnej infolinii 0800 676 676). W opinii KMPT powyższe należałoby uzupełnić.

4.2 Opieka medyczna

Zgodnie z opinią eksperta KMPT dr n. med. Jerzego Foertera opieka medyczna (lekarska, psychologiczna, pielęgniarska, opiekuńcza oraz rehabilitacyjna) w placówce prowadzona jest z zaangażowaniem personelu, empatią wobec chorych, profesjonalnie oraz nowocześnie. Przeprowadzone rozmowy z pacjentami potwierdziły dobrą atmosferą panującą w ZOL-u, który przez mieszkańców jest traktowany jako własny dom. Jednakże ekspert

zaleca, aby kontrolować regularnie wagę pacjentów przynajmniej raz na dwa miesiące, a u osób leżących mierzyć jeden raz w miesiącu obwód ramienia.

4.4 Traktowanie

Z uzyskanych od administracji placówki relacji w trakcie wizytacji oraz z samego oglądu placówki przedstawiciele BRPO powzięli informację o umieszczeniu w jednym pokoju dwóch osób odmiennej płci. Osoby te były dla siebie obce, nie były w żadnym związku. Jak wynika z wyjaśnień pielęgniarki koordynującej oraz dyrektora placówki osoby te dobrowolnie wyraziły zgodę na taki stan rzeczy. Ponadto, w trakcie rozmowy podsumowującej wizytację dyrektor wyjaśnił, że sytuacja ta w najbliższych dniach ma ulec zmianie, a osoby te zostaną rozdzielone i umieszczone z pacjentami tej samej płci.

Przedstawiciele KMPT pragną zwrócić uwagę, że umieszczenie w jednym pokoju mieszkalnym dwóch osób odmiennej płci może wywołać poczucie dyskomfortu oraz zawstydzenia. Dlatego też osoby wizytujące zalecają zwracanie większej uwagi w doborze składu osobowego poszczególnych pokoi oraz podjęcie wszelkich działań mających na celu przeciwdziałanie podobnym sytuacjom w przyszłości.

5. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele KMPT zalecają dyrektorowi Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Warszawie:

1. uzupełnienie tablicy informacyjnej o adresy instytucji stojących na straży praw człowieka,
2. regularne kontrolowanie i dokumentowanie wagi pacjentów (przynajmniej raz na dwa miesiące), a u osób leżących mierzenie jeden raz w miesiącu obwodu ramienia,
3. zwrócenie szczególnej uwagi na nieumieszczanie w jednym pokoju mieszkalnym osób odmiennej płci (o ile nie stanowią one pary).